

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2013

JĘZYK POLSKI

POZIOM PODSTAWOWY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2013

CZĘŚĆ I

Odpowiedzi maturzysty mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być zgodny z tekstem. Oceniając pracę maturzysty, należy stosować wskazaną punktację.

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji	Rozumienie czytanego tekstu.

Zadanie 1. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytanie funkcji zabiegu językowego.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Użycie przez Tomasza Rożka czterdziestu czterech zer w zapisie liczby, którą można przedstawić jako 10^{44} , może służyć pobudzeniu wyobraźni czytelnika.

1 p. – za jedno poprawne wyjaśnienie

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 2. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu; przetwarzanie informacji.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Autor uznaje człowieka za istotę wyjątkową we Wszechświecie, ponieważ jest on jedyną istotą rozumną.

1 p. – za poprawne wyjaśnienie

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 3. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie i nazywanie środków językowych.
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź: **B**

1 p. – za wskazanie poprawnej odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 4. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu, nazywanie środków językowych.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

– użycie zdania warunkowego (*jeżeli w ogóle kiedykolwiek to nastąpi*)

– pytanie (np. *tylko czy w ostatecznym rachunku dla człowieka?*)

2 p. – za podanie nazw dwóch zabiegów językowych wraz z przykładami

1 p. – za podanie nazw jednego zabiegu językowego wraz z przykładem

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 5. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu zastosowanego przeciwstawienia.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

do człowieka – świat dostosowany do ludzkich potrzeb; urzeczowienie, uprzedmiotowienie człowieka

dla człowieka – świat rzeczywiście dla człowieka korzystny; człowiek stawiany jest w centrum

2 p. – za wyjaśnienie obu członów przeciwstawienia

1 p. – za wyjaśnienie jednego z członów przeciwstawienia

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 6. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu.
--------------------------	--------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Problemy, których dotyczą pytania zadawane naukowcom przez Tomasza Rożka, to etyka w badaniach naukowych oraz odpowiedzialność uczonych za wyniki, skutki badań.

2 p. – za wskazanie dwóch problemów

1 p. – za wskazanie jednego problemu

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 7. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu.
--------------------------	--------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Dwie konsekwencje wynikające z faktu, że *świat rozwija się [...] szybciej niż refleksja nad nim*, to:

- zbyt późne uświadamianie sobie konsekwencji podejmowanych działań,
- powierzchowność poznania świata.

2 p. – za podanie dwóch konsekwencji

1 p. – za podanie jednej konsekwencji

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 8. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu.
--------------------------	--------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Na pytanie Rożek odpowiada twierdząco/pozytywnie, ponieważ konsekwencje czynów i decyzji mogą być groźne, nieprzewidywalne, a wyniki ludzkiej działalności mogą prowadzić do wojen, rewolucji.

1 p. – za udzielenie twierdzącej odpowiedzi i podanie uzasadnienia

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 9. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentów tekstu. Stosowanie charakterystycznych cech języka tekstu do rozwiązania problemu.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Fraza *zaglądamy za horyzont zdarzeń* oznacza, że poznajemy prawa przyrody, dzięki którym przekraczamy, przesuwamy granice poznania oraz poznajemy zjawiska, prawa przyrody do tej pory niepoznane, niewidoczne.

1 p. – za wyjaśnienie frazy

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 10. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentów tekstu.
--------------------------	---------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

nazwa specjalisty w tej dziedzinie naukowej – *cybernetyk*

nazwa wirtualnej przestrzeni – *cyberprzestrzeń*

2 p. – za podanie dwóch przykładów

1 p. – za podanie jednego przykładu

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 11. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odtworzenie informacji sformułowanej wprost.
--------------------------	--

Odpowiedź:

Przykłady zastosowania współczesnej technologii w medycynie: zaawansowane implanty, protezy.

1 p. – za wypisanie dwóch przykładów

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 12. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie zasady kompozycyjnej tekstu.
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:

W akapicie 5. przedstawione są problemy natury etycznej wynikające z postępu technicznego, a w akapicie 6. pytania o odpowiedzialność badaczy/naukowców związaną z tymi problemami.

1 p. – za poprawne wyjaśnienie obu funkcji akapitu

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 13. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odróżnianie informacji od opinii.
--------------------------	-----------------------------------

Poprawna odpowiedź:

1. opinia
2. informacja
3. opinia

1 p. – za trzy poprawne wskazania

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 14. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu.
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź: **A**

Właściwości stylu to np. terminologia naukowa oraz słownictwo potoczne.

2 p. – za wskazanie stylu oraz określenie jego dwóch właściwości

1 p. – za wskazanie stylu

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

CZĘŚĆ II

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.
----------------------	---

Temat 1. **Porównaj obrazy przeszłości i refleksje na temat pamięci ukazane we fragmentach noweli Elizy Orzeszkowej *Gloria victis* i w wierszu Krzysztofa Kamila Baczyńskiego *Mazowsze*. W analizie zwróć uwagę na osoby mówiące w obu tekstach.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

	Punktacja
1. Zasada zestawienia tekstów, np.: a) podobny problem – rola walki, poświęcenia w historii narodu, b) różny czas powstania utworów, c) odmienna forma (proza – liryka), d) analogiczny zabieg – antropomorfizacja przyrody, e) ukazanie natury jako świadka historii.	2 p.
<i>Gloria victis</i>	
2. Osoby mówiące, np.: a) narrator wypowiadający się w trzeciej osobie, b) uosobiona przyroda mówiąca o przeszłości, c) Wiatr (jego rola), d) rozmowa Wiatru z drzewami i kwiatami, e) drzewa jako świadkowie przywołanych wydarzeń, f) emocjonalność wypowiedzi.	2 p.
3. Obrazy przeszłości, np.: a) ukazane w sposób metaforyczny, symboliczny, b) przywołanie wydarzeń z powstania styczniowego, c) łącznikiem z przeszłością jest polana, miejsce bitwy, d) ziemia i powietrze zachowały ślady walki (zapach krwi, jęki umierających), e) odczytanie symboliki – ogromna mogiła z jednym krzyżykiem, f) powstańcy poświęcili życie (ofiara), g) powstańcy są anonimowi, zapomniani, osamotnieni, h) uwznioślenie, patos, i) sakralizacja (krzyż, ofiara, męczeństwo).	5 p.
4. Refleksje na temat pamięci, np.: a) tylko natura oddaje cześć bohaterom, tworzy legendę, b) ludzie czczą zwycięskich bohaterów, zapominają o zwyciężonych (<i>vae victis</i>), c) należy głosić chwałę bohaterów, przekazywać pamięć (gloryfikacja), d) ofiarę powstańców doceni przyszłość, e) powstańcy odnieśli moralne zwycięstwo mimo klęski militarnej (<i>gloria victis</i>).	3 p.

Mazowsze

- 5. Osoba mówiąca, np.:** **2 p.**
- a) wypowiada się w pierwszej osobie,
 - b) żołnierz, uczestnik wojny, poeta,
 - c) komentator historii,
 - d) zwraca się do ziemi mazowieckiej, Wisły, piasku, drzew,
 - e) tworzy wizje przeszłych wydarzeń,
 - f) przeczuwa swoją śmierć.
- 6. Obrazy przeszłości, np.:** **5 p.**
- a) obrazy walk o niepodległość Polski,
 - b) uczestnicy walk o niepodległość (powstańcy listopadowi, styczniowi, legionści Piłsudskiego),
 - c) odzyskanie niepodległości,
 - d) obrazy pokoju,
 - e) wybuch II wojny światowej,
 - f) apokaliptyczny obraz zagłady,
 - g) totalny wymiar wojny,
 - h) cykliczność okresów wojny i pokoju,
 - i) nadanie polskiej ziemi sensów symbolicznych (np. arena dziejów, *grób pokoleń*).
- 7. Refleksje na temat pamięci, np.:** **3 p.**
- a) tragizm losu Polaków,
 - b) obowiązek walki ciężący na następnych pokoleniach,
 - c) poczucie solidarności z dawnymi obrońcami ojczyzny,
 - d) pragnienie pozostania w pamięci,
 - e) podkreślenie powtarzalności losów kolejnych pokoleń (fatalizm),
 - f) przyroda skarbnicą pamięci o przeszłości,
 - g) symbole przemijania czasu, historii (np. przesypujący się piasek, płynąca woda).
- 8. Podsumowanie, np.:** **3 p.**
- pełne:** dostrzeżenie podobieństw oraz różnic między utworami; (3)
- częściowe:** dostrzeżenie podobieństwa i różnicy lub kilku podobieństw; (2)
- próba podsumowania:** dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy między utworami. (1)

Temat 2: **Co o autorytecie pisał w *Przedwiośniu* Stefan Żeromski i jaką mu wyznaczał rolę w życiu społeczeństwa? Analizując przedstawiony fragment, zwróć uwagę na stosunek bohaterów do autorytetów.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

	punktacja
1. Wstępne rozpoznanie, np.:	2 p.
a) umiejscowienie sceny w utworze, b) przedstawienie bohaterów, c) rozmowa ludzi o odmiennych postawach, d) rozmowa ludzi o różnym doświadczeniu życiowym, e) określenie kontekstu rozmowy o autorytetach (np. historycznego).	
2. Opinia o autorytetach, np.:	5 p.
a) elita społeczeństwa, b) wyjątkowe osobowości, c) patrioci, d) zdolni do poświęceń, e) są wzorami, f) pracowici, g) przetrwali próbę czasu (weryfikowani przez czas), h) prekursorzy, i) mistrzowie słowa, j) skromni, k) mądrzy, inteligentni, l) charyzmatyczni, m) idealisci (marzyciele, wizjonerzy), n) niedoceniani przez ogół.	
3. Rola autorytetów w życiu społeczeństwa, np.:	8 p.
a) służą społeczeństwu, b) edukują społeczeństwo, c) zmuszają do myślenia, d) przekazują wartości, e) kształtują postawy (np. patriotyczne), f) rozbudzają wrażliwość społeczną, g) przekazują wiarę w siłę narodu (niepodległość), h) przypominają o dziedzictwie historycznym, i) niosą pocieszenie, dają nadzieję, j) inspirują do działania, k) wskazują drogi postępowania, l) integrują społeczeństwo, m) przyczyniają się do samoorganizacji społeczeństwa.	
4. Stosunek Szymona Gajowca do autorytetów, np.:	3 p.
a) czerpanie z ich dorobku, b) szacunek (wdzięczność, fascynacja), c) kultywowanie pamięci, d) zaufanie (wiara),	

- e) naśladowanie,
- f) szukanie inspiracji do własnego działania,
- g) rozumienie motywów działania (okoliczności),
- h) świadome korzystanie z dorobku (krytycyzm).

5. Stosunek Cezarego Baryki do autorytetów, np.: **3 p.**

- a) ironia,
- b) dystans (sceptycyzm),
- c) odrzucenie,
- d) kontestacja,
- e) niezrozumienie,
- f) poszukiwanie.

6. Funkcjonalne odwołanie do treści utworu. **1p.**

- 7. Podsumowanie,** **3 p.**
- pełne,** np. uogólnienie dotyczące opinii o autorytetach zawartej w „Przedwiośniu”, uogólnienie dotyczące roli autorytetów w życiu społeczeństwa, dostrzeżenie różnic w postawach bohaterów wobec autorytetów; (3)
- częściowe,** np. uogólnienie dotyczące opinii o autorytetach zawartej w „Przedwiośniu” i uogólnienie dotyczące roli autorytetów w życiu społeczeństwa lub dostrzeżenie różnic w postawach bohaterów wobec autorytetów; (2)
- próba podsumowania,** np. uogólnienie dotyczące opinii o autorytetach zawartej w „Przedwiośniu” lub uogólnienie dotyczące roli autorytetów w życiu społeczeństwa, lub dostrzeżenie różnic w postawach bohaterów wobec autorytetów (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie; przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; 5 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części; 3 p.
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, urozmaicona leksyka; 5 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka; 3 p.
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; 12 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; 9 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; 6 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; 3 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); 3 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia), na ogół poprawna interpunkcja; 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia), interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY**0–4 p.**